

DEDIŠČINA KOT VIR IN SREDSTVO POSREDOVANJA INFORMACIJ

doc. dr. Katja Mahnič

V zadnjih nekaj desetletjih je dediščina postala ena najpomembnejših dejavnosti. Nanjo je vezanih vse več ekonomskih in kulturnih politik posameznih držav, razvila se je v ogromno mednarodno storitveno in prodajno industrijo, hkrati pa predstavlja izhodišče za vzpostavljanje nasprotujočih si identitet in je kot taka pogosto tudi vir konfliktov. Zato je potrebno tako znotraj posamezne družbe kot tudi globalno o dediščini razmišljati kot o množinskem pojmu: ne samo da obstaja več dediščin in da imajo te številne uporabe, pač pa so številni tudi njihovi proizvajalci. Vsak od njih ima pri ustvarjanju in upravljanju dediščine različne in mnoge interese ter cilje.

Hkrati z razvojem dediščine se je pospešeno krepilo tudi njeno raziskovanje. Glavna raziskovalna vprašanja se vrtijo zlasti okrog same definicije dediščine, njene interpretacije in prezentacije. Že bežen pogled v literaturo pokaže, da je definicij dediščine toliko, kot je strokovnjakov, ki se z njo ukvarjajo, pri čemer njen pojav domala vsi iščejo v 20. oz. kvečjemu poznem 19. stoletju. Tudi kar se tiče interpretacije oz. prezentacije dediščine se je večina študij osredotočila zgolj na pozno 20. stoletje, torej v čas pojava in razmaha dediščinske industrije. Še redkejša so raziskave družbenih in kulturnih vidikov avtoriziranega dediščinskega diskurza, ki vpliva tako na strokovno in popularno razumevanje dediščine kot tudi na vladne in mednarodne politike ter zakonodajo, vezano nanjo.

Predmet *Izbrana poglavja iz muzeologije – Dediščina kot vir in sredstvo posredovanja informacij* je zastavljen v obliki dvoletnega cikla. Prvo leto je namenjeno predstavitvi hermenevitičnih in semiotskih vidikov interpretacije dediščine (pripisovanja pomenov dediščini), drugo leto pa je posvečeno razmisleku o najrazličnejših načinih njene prezentacije (razširjanje pomenov s pomočjo dediščine). Glede na način izvedbe predmet vsako leto poteka v dveh delih: predavanjih, namenjenih predstavitvi historične in konceptualne podlage obravnavane tematike, in seminarju, v okviru katerega bomo ob obravnavi različnih primerov, ogledu različnih dediščinskih ustanov in lokacij razmišljali o možnostih, ki jih kot interpreti dediščine imamo na voljo za posredovanje točno določenih sporočil, in o odgovornosti, ki je s to pozicijo povezana. Udeleženci pa bodo v okviru terenskega dela dobili priložnost pridobljene teoretske osnove preizkusiti tudi v praksi.

Dediščina kot sredstvo posredovanja informacij

Predavanja bodo posvečen dediščinskemu objektu kot sredstvu posredovanja informacij. Posebna pozornost bo posvečena muzejski razstavi, v okviru katere z izborom predmetov, njihovo medsebojno kontekstualizacijo in preiščeno umestitvijo v prostor oblikujemo pripovedi o preteklosti. Pri tem se bomo ukvarjali z nekaterimi ključnimi koncepti sodobne muzejske teorije: muzejski prostor bomo obravnavali kot prostor, kjer prihaja do zgoščevanja časa, pogovarjali se bomo o narativni topologiji, torej o tem, kako lahko ustvarjamo pripoved v kontekstu premikanja po muzejski razstavi, in se ukvarjali s procesom nenehne signifikacije – njeno uresničljivostjo, prednostmi in pomanjkljivostmi – v okviru muzejske razstave. Posebna pozornost bo zato posvečena tudi muzejskemu vodstvu.

V okviru seminarja bomo obravnavali več tujih in domačih primerov, s pomočjo katerih bomo skušali na otipljiv način predstaviti dediščinski objekt v vlogi sredstva posredovanja informacij. Primeri bodo predstavljeni v obliki klasičnih predstavitev ob slikovnem gradivu, filmih in v okviru ogledov izbranih muzejev in dediščinskih lokacij. V okviru samostojnega seminarskega dela bodo udeleženci skupaj pripravili predlog muzejske prezentacije: izbrali bodo temo prezentacije, predmete, vključene vanjo, oblikovali pa bodo tudi predlog postavitve muzejske prezentacije in vsebine sporočil, ki naj bi bila posredovana njenemu obiskovalcu. Seminar se bo zaključil s skupno predstavitev zasnove prezentacije.

Priporočena literatura:

- Svetlana Alpers: *The Museum as a Way of Seeing*, v: Ivan Karp, Steven D. Lavine (ed.): *Exhibiting Cultures. The Poetics and Politics of Museum Display*, London and Washington: Smithsonian Institution Press, 1991, str. 25-32.
- Mieke Bal: *Telling Objects. A Narrative Perspective on Collecting*, v: Donald Preziosi, Claire Farago (ed.): *Grasping the World. The Idea of the Museum*, Aldershot, GB, Burlington, VT: Ashgate, 2004, str. 123-145.
- Stephen Bann: *Art History and Museums*, v: Mark A. Cheetham, Michael Ann Holly, Keith Moxey (ed.): *The Subjects of Art History. Historical Objects in Contemporary Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press, 1998, str. 237-244.
- Michael Baxandall: *Exhibiting Intention: Some Preconditions of the Visual Display of Culturally Purposeful Objects*, v: Ivan Karp, Steven D. Lavine (ed.): *Exhibiting Cultures*.

The Poetics and Politics of Museum Display, London and Washington: Smithsonian Institution Press, 1991, str. 33-41.

- Wolfgang Ernst: Frames at Work. Museological Imagination and Historical Discourse in Neoclassical Britain, *The Art Bulletin*, Vol. 75, No. 3, 1993, str. 481-498.
- Wolfgang Ernst: Framing the Fragment. *Archaeology, Art, Museum*, v: Paul Duro (ed.): *The Rhetoric of the Frame. Essays on the Boundaries of the Artwork*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996, str. 111-135.
- Anne Higonnet: Museum Sight, v: Andrew McClellan (ed.): *Art and its Publics. Museum Studies at the Millenium*, Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 2003, str. 133-147.
- Charlotte Klonk, Mounting Vision. Charles Eastlake and the National Gallery of London, *The Art Bulletin*, Vol. 82, No. 2, 2000, str. 331-347.
- Charlotte Klonk: Patterns of Attention. From Shop Windows to Gallery Rooms in Early Twentieth-Century Berlin, *Art History*, Vol 28, No. 4, 2005, str. 468-496.
- Gerald McMaster: Museums and Galleries as Site for Artistic Intervention, v: Mark A. Cheetham, Michael Ann Holly, Keith Moxey (ed.): *The Subjects of Art History. Historical Objects in Contemporary Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press, 1998, str. 250-261.
- Donald Preziosi, Brain of the Eart's Body. Museums and the Framing of Modernity, v: Paul Duro (ed.): *The Rhetoric of the Frame. Essays on the Boundaries of the Artwork*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996, str. 96-110.
- Danielle Rice: Museums. Theory, Practice, and Illusion, v: Andrew McClellan (ed.): *Art and its Publics. Museum Studies at the Millenium*, Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 2003, str. 77-84.
- Charles Saumarez Smith: Museums, Artefacts, and Meanings, v: Peter Vergo (ed.): *The New Museology*, London: Reaktion Books, 1989, str. 6-21.
- Anthony Alan Shelton: Museum and Museum Displays, v: Chris Tilley, Webb Keane, Susanne Kücher, Mike Rowlands, Patricia Spyer (ed.): *Handbook of Material Culture*, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: Sage, 2006 (2013), str. 480-499.